Spaans voor dummies® 3e editie

SPIEKBRIEF

Het abc

a (*a*)	**h** (*a-tsje*)	**ñ** (*e-nje*)	**u** (*oe*)
b (*be*)	**i** (*ie*)	**o** (*o*)	**v** (*oe-be*)
c (*the*)	**j** (*cho-ta*)	**p** (*pe*)	**w** (*oe-be do-ble*)
d (*de*)	**k** (*ka*)	**q** (*koe*)	**x** (*e-kies*)
e (*e*)	**l** (*e-le*)	**r** (*e-re*)	**y** (*ie ghrje-gha*)
f (*e-fe*)	**m** (*e-me*)	**s** (*e-se*)	**z** (*the-ta*)
g (*che*)	**n** (*e-ne*)	**t** (*te*)	

Zeven manieren om te vragen 'Hoe gaat het met je/u?'

- **¿Cómo le va?** (*ko-mo le ba*) (Hoe gaat het met u?)
- **¿Cómo van las cosas?** (*ko-mo ban las ko-sas*) (Hoe staan de zaken ervoor?; *(letterlijk:)* Hoe gaan de dingen?)
- **¿Cómo está usted?** (*ko-mo es-ta oes-ted*) (Hoe gaat het met u?)
- **¿Cómo estás?** (*ko-mo es-tas*) (Hoe gaat het met je?)
- **¿Qué tal?** (*ke tal*) (Hoe is het?; *(letterlijk:)* Wat zodanig?)
- **¿Quiubo?** (*kie-oe-bo*) (Hoe is het?; *(letterlijk:)* Wat is er gebeurd?) (Chili en Colombia)
- **¿Qué pasó?** (*ke pa-so*) (Hoe is het?; *(letterlijk:)* Wat is er gebeurd?) (Mexico)

Na al deze vragen kun je steeds het volgende antwoord krijgen: **Regular** (*Re-ghoe-lar*) (Gewoon).

Regelmatige werkwoorden vervoegen

Regelmatige werkwoorden in het Spaans eindigen op -ar, -er of -ir. In de vervoeging zet je de volgende uitgangen achter de stam:

	-ar		**-er**		**-ir**	
Persoon	**enkelvoud**	**meervoud**	**enkelvoud**	**meervoud**	**enkelvoud**	**meervoud**
Ik, wij	o	amos	o	emos	o	imos
Jij, jullie	as	áis	es	éis	es	ís
Hij, zij, u, het, zij,	a	an	e	en	e	en

Spaans voor dummies® 3e editie

SPIEKBRIEF

Iemand formeel voorstellen

Gebruik de volgende zinnen als je wordt voorgesteld aan een belangrijk persoon:

- **¿Me permite presentarle a ...?** (*me per-mie-te pre-sen-tar-le a*) (Mag ik u voorstellen ...?)
- **Mucho gusto conocerle.** (*moe-tsjo ghoes-to ko-no-ther-le*) (Aangenaam met u kennis te maken.)
- **El gusto es mío.** (*el ghoes-to es mie-o*) (Het genoegen is aan mijn kant.)

Woorden als je hulp nodig hebt

In een noodsituatie kun je de volgende woorden gebruiken:

- **¡Socorro!** (*so-ko-Ro*) (Help!)
- **¡Ayúdeme!** (*a-joe-de-me*) (Help me!)
- **¡Rápido!** (*Ra-pie-do*) (Snel!)
- **¡Llamen a la policía!** (*ja-men a la po-li-thie-a*) (Bel de politie!)
- **¡Llamen una ambulancia!** (*ja-men oe-na am-boe-lan-thja*) (Bel een ambulance!)

En in geval van brand, overstroming of een andere ramp, roep je:

- **¡Fuego!** (*fwe-gho*) (Brand!)
- **¡Inundación!** (*ie-noen-da-thjon*) (Overstroming!)
- **¡Terremoto!** (*te-Re-mo-to*) (Aardbeving!)

De hamvragen

Meestal kun je je redden door slechts acht vragen te stellen:

- **¿Quién?** (*kjen*) (Wie?)
- **¿Qué?** (*ke*) (Wat?)
- **¿Dónde?** (*don-de*) (Waar?)
- **¿Cuándo?** (*kwan-do*) (Wanneer?)
- **¿Por qué?** (*por ke*) (Waarom?)
- **¿Cómo?** (*ko-mo*) (Hoe?)
- **¿Cuánto?** (*kwan-to*) (Hoeveel?)
- **¿Cuál?** (*kwal*) (Welke?)

Inhoud in vogelvlucht

Inleiding 1

Deel 1: Aan de slag 9
HOOFDSTUK 1: Je spreekt al een beetje Spaans 11
HOOFDSTUK 2: De kern van de zaak: Spaanse basisgrammatica 29

Deel 2: Spaans in het dagelijkse leven 51
HOOFDSTUK 3: Kennismaken 53
HOOFDSTUK 4: Nader kennismaken en praten over koetjes en kalfjes 73
HOOFDSTUK 5: Uit eten gaan en boodschappen doen 89
HOOFDSTUK 6: Winkelen 113
HOOFDSTUK 7: Uitgaan 135
HOOFDSTUK 8: Sport en ontspanning 159
HOOFDSTUK 9: Telefoneren 179
HOOFDSTUK 10: Thuis en op kantoor 191

Deel 3: Spaans voor onderweg 213
HOOFDSTUK 11: Geld, geld en nog eens geld 215
HOOFDSTUK 12: Naar de weg vragen 227
HOOFDSTUK 13: In een hotel verblijven 243
HOOFDSTUK 14: Vervoer 259
HOOFDSTUK 15: Een reis voorbereiden 281
HOOFDSTUK 16: Noodsituaties 297

Deel 4: Het deel van de tientallen 319
HOOFDSTUK 17: Tien manieren om snel Spaans te leren 321
HOOFDSTUK 18: Tien favoriete Spaanse zegswijzen 327
HOOFDSTUK 19: Tien feestdagen om te onthouden 331
HOOFDSTUK 20: Tien zinnen waarmee je echt Spaans klinkt 339

Deel 5: Bijlagen 345
BIJLAGE A: Spaanse werkwoorden 347
BIJLAGE B1: Miniwoordenboek Nederlands-Spaans 361
BIJLAGE B2: Miniwoordenboek Spaans-Nederlands 371
BIJLAGE C: Over de website 381
BIJLAGE D: Antwoorden 385
BIJLAGE E: Spaanse feiten 393

Index 396

1 Aan de slag

IN DIT DEEL . . .

In dit deel maak je kennis met de basis van het Spaans: met de uitspraak van woorden, met het klemtoonteken enzovoort. We laten je zien dat je een aantal Spaanse woorden al gebruikt: dat is goed voor je zelfvertrouwen. Ten slotte bespreken we in het kort enkele basisregels van de Spaanse grammatica: die heb je nodig in de volgende hoofdstukken van dit boek.

IN DIT HOOFDSTUK

Het beetje Spaans dat je al spreekt

Hoe zeg ik het goed? – Basisregels voor de uitspraak

Typische uitdrukkingen

Hoofdstuk 1

Je spreekt al een beetje Spaans

Als je bekend bent met de term 'Latin lover', zal het je niet verbazen dat het Spaans vroeger 'romance' werd genoemd. Maar de romance waar we hier over spreken, heeft niets te maken met de Latin lover, of het moet zijn dat je graag Latijn leert.

Het Spaans (evenals het Italiaans, Frans, Roemeens en Portugees) is een Romaanse taal, zo genoemd omdat het zijn wortels heeft in het Latijn van het oude Rome. Vanwege die gemeenschappelijke herkomst vertonen Romaanse talen overeenkomsten in grammatica en klank. (Het feit dat ze allemaal zo romantisch klinken, is mooi meegenomen!) Bijvoorbeeld: **casa** (*ka-sa*), het woord voor 'huis', heeft in het Portugees, Italiaans en Spaans dezelfde schrijfwijze en betekenis en min of meer dezelfde klank.

De verschillen tussen de Romaanse talen zijn niet onoverkomelijk. Een Spanjaard en een Italiaan kunnen vrij gemakkelijk met elkaar communiceren. Een Spaanstalige Zuid-Amerikaan en een Portugeessprekende Braziliaan praten met elkaar en begrijpen elkaar, ook al spreekt de ander een beetje vreemd. Toch is elke Romaanse taal weer anders. Spaans komt uit Castilië, een gebied in Centraal-Spanje. In Spanje en enkele Zuid-Amerikaanse landen, waaronder Argentinië, wordt de taal **castellano** (*kas-te-ja-no*) genoemd, wat Castiliaans betekent.

De Spaanssprekende wereld omvat Spanje en Amerika met uitzondering van Canada, een deel van de Verenigde Staten, de Guyanas (waar Brits-Engels en Frans wordt gesproken), een paar eilanden in het Caraibisch gebied, waaronder Jamaica, Haïti en Curaçao (waar Engels, Frans of Nederlands de voertaal is) en Brazilië. Dit boek behandelt niet specifiek het Spaans van Spanje of dat van Peru of een ander Spaanstalig land. Het biedt een Spaans dat in de gehele Spaanstalige wereld wordt verstaan en begrepen. Wanneer verschillen in woordbetekenis en gewoonten tussen de Spaanstalige landen kunnen leiden tot misverstanden, gaan we daarop in. De uitspraaknotatie die in dit boek tussen haakjes achter een Spaans woord staat, is gebaseerd op de uitspraak van het Spaans in Centraal-Spanje, de bakermat van het **castellano** .

In dit hoofdstuk wordt de basis gelegd voor de volgende hoofdstukken. In het boek komen uitspraak, gebaren en lichaamstaal aan bod. We geven ook voorbeeldzinnetjes waarmee je bij Spaanstaligen de indruk wekt dat je een van hen bent.

Je spreekt al wat Spaans!

De Nederlandse taal kent veel vreemde invloeden: het gebruik van zogeheten leenwoorden is gemeengoed. Een groot aantal van die woorden is rechtstreeks uit het Latijn of via een omweg (onder andere via het Engels en het Frans) in onze taal terechtgekomen. Niet alleen het Nederlands kent Latijnse invloeden, het Spaans ook. Sterker nog, het Spaans is voortgekomen uit het Latijn. Zo kan het dus voorkomen dat Nederlandse en Spaanse woorden dezelfde Latijnse oorsprong hebben en daardoor op elkaar lijken. Dit kan leiden tot vreugdevolle herkenning wanneer die woorden ook nog dezelfde betekenis hebben, of tot schaamte wanneer dat absoluut niet het geval is.

Een plezierige gelijkenis in klank en betekenis tussen Spaans en Nederlands doet zich voor bij woorden die geen of slechts kleine verschillen in schrijfwijze vertonen, zoals **bar** (*bar*), **taxi** (*ta-ksi*), **foto** (*fo-to*), **soprano** (*so-pra-no*), **economía** (*e-ko-no-mie-a*), **presidente** (*pre-sie-den-te*), **teléfono** (*te-le-fo-no*), **catedral** (*ka-te-dral*) en **museo** (*moe-se-o*).

Pas op voor valse vrienden

De moeilijkheden beginnen bij woorden die Franse taalkundigen hebben gedefinieerd als *faux amis*, 'valse vrienden'. Valse vrienden kun je niet vertrouwen, net zomin als schijnbare overeenkomsten tussen woorden.

In die groep van valse vrienden tref je woorden aan die sterk op elkaar lijken, zelfs dezelfde herkomst hebben, maar in betekenis zeer verschillend zijn. Bij het Spaanse woord **advertencia** (*ad-ber-ten-thja*) denk je aan 'advertentie', maar het betekent 'waarschuwing'; een advertentie in een krant heet een **anuncio** (*a-noen-thjo*). Wanneer een Spaanstalige je vraagt of je van **croquet** (*kro-ket*) houdt, wil hij niet een 'kroket' met je gaan eten maar een spelletje 'croquet' spelen, het Engelse spel met poortjes waar je een balletje doorheen moet slaan. Een 'kroket' heet **croqueta** (*kro-ke-ta*), maar is niet dezelfde 'kroket' die wij bij de snackbar halen. Bij **ordinario** (*or-die-na-rjo*) ligt de gedachte aan 'ordinair' voor de hand, maar het betekent 'gewoon'. **Gente ordinaria** zijn geen 'ordinaire mensen', maar 'gewone mensen' zoals wij. Voor 'ordinair' wordt in het Spaans doorgaans **vulgar** (*boel-gar*) gebruikt. En dit woord heeft op zijn beurt weer betekenissen die het Nederlandse 'vulgair' niet heeft. Zo zijn er honderden valse vrienden. Wees dus op je hoede!

Invloeden over en weer

Er doen zich geen moeilijkheden voor wanneer een van oorsprong Spaans woord in het Nederlands is opgenomen of omgekeerd, soms met kleine aanpassingen. Zo is het Nederlandse 'dijk' in het Spaans **dique** (*die-ke*) geworden met exact dezelfde betekenis. En zo is **macho** (*ma-tsjo*) inmiddels niet meer weg te denken uit de Nederlandse woordenschat. Van recente datum is '**nada** (*na-da*) niks' en dat is dubbel 'niets', dus 'helemaal niks'.

Hierna volgen enkele voorbeelden van Spaanse woorden die je al kent omdat ze in het Nederlands ook worden gebruikt:

- Je bent vast wel eens op een **fiesta** (*fjes-ta*) geweest.
- En je hebt vast ooit een kleine **siesta** (*sjes-ta*) gehouden.
- Je kent zeker wel een **señorita** (*se-njo-rie-ta*) en je hebt een **amigo** (*a-mie-gho*). Misschien zie je hem zelfs **mañana** (*ma-nja-na*).
- Je hebt wel eens een **tortilla** (*tor-tie-ja*) of een **taco** (*ta-ko*) gegeten.
- Je danst de **tango** (*tan-gho*), de **bolero** (*bo-le-ro*) en de **rumba** (*Roem-ba*).
- Misschien heet een van je vrienden wel **Fernando** (*fer-nan-do*) of heb je een vriendin met de naam **Anita** (*a-nie-ta*) of **Clara** (*kla-ra*).

Het abc

Een correcte uitspraak is de basis voor het voorkomen van misverstanden. In de volgende paragrafen worden enkele basisrichtlijnen voor een juiste uitspraak behandeld.

PAS OP

In dit boek wordt achter alle Spaanse woorden tussen haakjes de uitspraak van het desbetreffende Spaanse woord gegeven. Deze haakjes noemen we *uitspraakhaakjes*. Wanneer een woord tussen deze haakjes meer dan één lettergreep heeft, wordt met een liggend streepje de lettergreepgrens aangegeven, bijvoorbeeld (*ka*-*sa*). De onderstreping geeft aan op welke lettergreep je de klemtoon moet leggen. Verderop in dit hoofdstuk gaan we dieper in op de klemtoon. We leggen elk stukje van de taal apart uit, en de verschillende stukjes zullen snel op hun plaats vallen. Erewoord!

In de volgende paragraaf geven we uitleg bij de letters van het Spaanse alfabet. Het doel hiervan is je te helpen bij het begrijpen van de uitspraak van het Spaans. Het Spaanse basisalfabet en de uitspraak ervan zijn als volgt:

a (*a*)	**h** (*a*-*tsje*)	**ñ** (*e*-*nje*)	**u** (*oe*)
b (*be*)	**i** (*ie*)	**o** (*o*)	**v** (*oe*-*be*)
c (*the*)	**j** (*cho*-*ta*)	**p** (*pe*)	**w** (*oe*-*be do*-*ble*)
d (*de*)	**k** (*ka*)	**q** (*koe*)	**x** (*e*-*kies*)
e (*e*)	**l** (*e*-*le*)	**r** (*e*-*re*)	**y** (*ie ghrje*-*gha*)
f (*e*-*fe*)	**m** (*e*-*me*)	**s** (*e*-*se*)	**z** (*the*-*ta*)
g (*che*)	**n** (*e*-*ne*)	**t** (*te*)	

Het Spaanse alfabet kent ook enkele dubbele letters: **ch**, **ll** en **rr** (*een rollende r*).

We behandelen niet alle letters van het alfabet, alleen die waarvan de uitspraak of schrijfwijze in het Spaans verschilt van die in het Nederlands.

Medeklinkers

In het algemeen klinken medeklinkers in het Spaans en Nederlands hetzelfde. We leggen de verschillen uit.

TIP

Binnen de Spaanssprekende wereld zelf bestaan ook verschillen in de uitspraak van medeklinkers. Zo wordt de letter **z** in Spanje uitgesproken als de **th** in het Engelse woord *thin*. Latijns-Amerikanen gebruiken deze klank niet; in alle negentien Spaanstalige landen op het westelijk halfrond klinken de **s** en de **z** hetzelfde, namelijk zo: *s*.

PAS OP

Voor een Spaanstalig iemand is een medeklinker elke klank die alleen met behulp van een klinker kan worden uitgesproken. Bijvoorbeeld, voor een native speaker van het Spaans is het moeilijk om de letter **f** alleen uit te spreken. Hij zal **efe** (*e-fe*) zeggen. Zo spreekt hij de letter **s** uit als **ese** (*e-se*).

Slechts enkele geschreven medeklinkers worden in het Spaans anders uitgesproken dan in het Nederlands. In de nu volgende paragraafjes bekijken we deze medeklinkers nader.

De letter k

In het Spaans komt de letter **k** alleen voor in woorden van vreemde herkomst, zoals bijvoorbeeld **kilo** (*kie-lo*) of **kilómetro** (*kie-lo-me-tro*).

De letter h

De letter **h** is in het Spaans stom. Hij wordt nooit uitgesproken.

Enkele woorden met een stomme **h** zijn:

- **hombre** (*om-bre*) (man)
- **hija** (*ie-cha*) (dochter)
- **hamaca** (*a-ma-ka*) (hangmat)

De letter j

De Spaanse letter **j** klinkt in Spanje als onze harde **g**, in Zuid-Amerika klinkt hij zachter. Deze klank komt overeen met die van de Nederlandse **ch** in *lachen*, een schurend geluid.

In de schriftelijke weergave van de uitspraak tussen de uitspraakhaakjes wordt deze klank aangeduid met *ch*.

Probeer nu deze klank goed uit te spreken in de volgende woorden:

- **jardín** (*char-dien*) (tuin)
- **cajeta** (*ka-che-ta*) (een heerlijke dikke saus van melk en honing)

- **caja** (*ka-cha*) (doos)
- **jueves** (*chue-bes*) (donderdag)
- **tijeras** (*tie-che-ras*) (schaar)
- **jota** (*cho-ta*) (de Spaanse naam voor de letter j; ook de naam van een Spaanse volksdans)

De letter c

De letter **c** wordt vóór de klinkers **a**, **o** en **u** en vóór alle medeklinkers uitgesproken als de Nederlandse **k**. Tussen de uitspraakhaakjes geven we deze klank aan met een *k*. Enkele voorbeelden zijn:

- **café** (*ka-fe*) (koffie)
- **culebra** (*koe-le-bra*) (slang)
- **colmo** (*kol-mo*) (top)
- **crema** (*kre-ma*) (crème)
- **acabar** (*a-ka-bar*) (eindigen)

Wanneer de letter **c** wordt gevolgd door een **e** of **i**, wordt hij uitgesproken als de Engelse **th** in *thin*. Deze klank wordt aangegeven met *th*. In de volgende woorden tref je deze klank aan:

- **cerveza** (*ther-be-sa*) (bier)
- **cero** (*the-ro*) (nul)
- **cine** (*thie-ne*) (bioscoop)

In Zuid-Spanje en Latijns-Amerika wordt de letter **c** vóór een **e** of **i** uitgesproken als een Nederlandse **s**.

De letters ch

Een geval apart vormen de letters **ch**: beschouwd als één letter leveren deze twee medeklinkers samen de klank *tsj*, zoals in het Nederlandse woord *hatsjie*. Ook deze medeklinkers blijven bij een verdeling van een woord in lettergrepen bij elkaar. Het woord **macho** wordt, als je het in lettergrepen opsplitst, **ma-cho** (*ma-tsjo*). Andere voorbeelden zijn:

- **chico** (*tsjie-ko*) (jongen)
- **machete** (*ma-tsje-te*) (groot hakmes)

De letter z

De letter **z** wordt op dezelfde manier uitgesproken als de **c** vóór een **e** of **i**, dus als de Engelse **th**. In de uitspraak wordt hij met **th** aangegeven. Een paar voorbeelden:

- **zapato** (*tha-pa-to*) (schoen)
- **zorro** (*tho-Ro*) (vos)

Opmerking: de klank *R* wordt verderop in dit hoofdstuk besproken.

PAS OP

In Zuid-Spanje en Latijns-Amerika wordt de letter **z** uitgesproken als een Nederlandse **s**.

De letters b en v

De letter **b** klinkt als de Nederlandse **b** wanneer hij aan het begin van een woord staat. Wanneer hij tussen klinkers staat, wordt hij ook als de Nederlandse **b** uitgesproken, maar zachter. De letter **v** heeft altijd de klank van een zachte **b**. In de uitspraak worden deze klanken met een *b* weergegeven. Enkele voorbeelden zijn:

- **Barcelona** (*bar-the-lo-na*) (Barcelona)
- **cabeza** (*ka-be-tha*) (hoofd)
- **vida** (*bie-da*) (leven)

De letter q

De letter **k** wordt in het Spaans niet veel gebruikt. Wanneer in het Spaans de k-klank vóór de klinkers **e** of **i** komt, wordt hij geschreven als **qu.** De **u** wordt hierbij niet uitgesproken. Dus het woord **queso** (kaas) wordt uitgesproken als *ke-so.* De lettercombinatie **qu** wordt in de uitspraak weergegeven met een *k*, zoals in de volgende voorbeelden:

- **que** (*ke*) (wat)
- **paquete** (*pa-ke-te*) (pakje)
- **pequeño** (*pe-ke-njo*) (klein)
- **tequila** (*te-kie-la*) (sterke drank uit Mexico)

De letter g

De letter **g** heeft in het Spaans een dubbele persoonlijkheid. Wanneer hij voorafgaat aan een medeklinker of aan de klinker **a**, **o** of **u**, klinkt hij als de **g** in het Engelse *good*. We geven hem weer met *gh*, zoals in de volgende woorden:

- **gato** (*gha-to*) (kat)
- **gracias** (*ghra-thjas*) (dank u)
- **gusano** (*ghoe-sa-no*) (worm)
- **begonia** (*be-gho-nja*) (begonia)

De **g** neemt een andere persoonlijkheid aan voor de klinkers **e** en **i**. Dan klinkt hij als de Spaanse **j**, een klank die we in de uitspraak aangeven met de *ch* van het Nederlandse *lachen*.

- **agenda** (*a-chen-da*) (agenda)
- **gerente** (*che-ren-te*) (manager; bedrijfsleider)

In de combinaties **gui** en **gue** wordt de **g** weer uitgesproken als voor een **a**, **o** of **u**. De **u** van **gui** en **gue** wordt niet uitgesproken; hij geeft slechts aan dat de **g** moet klinken als de **g** in het Engelse *good*. Dus:

- **guía** (*ghi-a*) (gids)
- **guerra** (*ghe-Ra*) (oorlog)
- **guerrillero** (*ghe-Rie-je-ro*) (strijder)

Dubbele medeklinkers

Het Spaans kent twee dubbele medeklinkers: de **ll** en de **rr**. Ze worden allebei beschouwd als één letter met één klank. Dit betekent dat ze bij elkaar blijven wanneer je een woord in lettergrepen verdeelt. Bijvoorbeeld, het woord **calle** (*ka-lje*) (straat) wordt dan **ca-lle**. En de lettergrepen van **torre** (*to-re*) (toren) zijn **to-rre**.

DE LETTERS LL

De uitspraak van de dubbele medeklinker **ll** is als een 'dikke' Nederlandse **j**, waarbij je het middelste gedeelte van je tong iets meer omhoog, tegen je verhemelte, laat komen. Het woord **paella** (een gerecht met rijst en vis) wordt uitgesproken als *pa-e-ja*; er komt dus geen l-klank in voor!

CULTURELE WIJSHEID

De uitspraak van de **ll** kent enige variatie binnen Spanje en in Zuid-Amerika. Zo klinkt hij in Andalucía (in het Zuiden van Spanje) vaak als *dj* en in Argentinië en Uruguay als *zj* of *sj*. Argentijnen kun je dan ook meteen aan deze klank herkennen.

In de uitspraak wordt de **ll** weergegeven als *j*, maar denk eraan dat hij iets dikker uitgesproken moet worden. Enkele voorbeelden zijn:

- **brillo** (*brie-jo*) (glans)
- **llama** (*ja-ma*) (vlam; lama)
- **lluvia** (*joe-bja*) (regen)

DE LETTERS RR

De dubbele medeklinker **rr** wordt hard rollend uitgesproken. Eigenlijk wordt elke **r** rollend uitgesproken, maar de **rr** spant de kroon. Om **rr** te laten rollen, krul je het puntje van je tong tegen het verhemelte net boven je boventanden en blaas je de lucht ertegen. Als je het goed doet, gaat hij trillen en heb je de klank te pakken. Ook een enkele r aan het begin van een woord wordt hard rollend uitgesproken. In de uitspraaknotatie wordt hij weergegeven met de *R*.

TIP

Een gemakkelijke manier om de klank voort te brengen, is te doen of je een buitenboordmotor bent. Zie je wel, een fluitje van een cent! Spaanssprekenden scheppen er genoegen in om hun **rr** te laten rollen, net als klassiek opgeleide Nederlandse toneelspelers.

Oefen met deze woorden:

- **carrera** (*ka-Re-ra*) (race; carrière)
- **correo** (*ko-Re-o*) (post)
- **tierra** (*tje-Ra*) (aarde, land)
- **rubio** (*Ru-bjo*) (blond)

De letter y

De **y** spreek je uit als de **j** in het Nederlandse *jas*. We geven hem weer als *j*. Een paar voorbeelden:

- **playa** (*pla-ja*) (strand)
- **yema** (*je-ma*) (dooier; vingertop)
- **hoy** (*oj*) (vandaag)

PAS OP

In Uruguay en Argentinië wordt de **y,** net als de **ll,** vaak uitgesproken als *zj* of *sj*. In Zuid-Spanje klinkt hij soms als *dj*. We raden je aan de standaarduitspraak *j* te gebruiken. Als je later écht Argentijns wilt klinken, kun je deze klank altijd nog aanpassen.

De letter **y** komt ook los voor. Het betekent dan 'en', bijvoorbeeld: Paco y Maria (Paco en Maria). In dit geval wordt de **y** uitgesproken als de *ie* in *fiets*.

De letter ñ

Wanneer er op de letter **n** een golvend lijntje staat en het geheel eruitziet als **ñ**, maak dan de *nj*-klank zoals in het Nederlandse woord *ranja*. Het golvende lijntje wordt een **tilde** (*tiel-de*) genoemd. In de uitspraak gebruiken we hiervoor de aanduiding *nj*. De voorbeelden:

- **cuñado** (*koe-nja-do*) (zwager)
- **mañana** (*ma-nja-na*) (morgen)
- **niña** (*nie-nja*) (meisje)

Klinkers

Als je wilt klinken als een Spaanstalig persoon, let dan goed op je klinkers.

Het grootste verschil tussen het Spaans en het Nederlands ligt ongetwijfeld in de schrijfwijze en uitspraak van de klinkers. Je weet dat in het Nederlands een en dezelfde (geschreven) klinker op verschillende manieren kan worden uitgesproken. Kijk bijvoorbeeld maar eens naar het woord *ertegen*: drie **e**'s met ieder een eigen uitspraak. Het goede nieuws is dat in het Spaans de klinkers altijd en overal een en dezelfde klank hebben.

In de volgende paragrafen worden de vijf klinkers besproken: de **a** (*a*), **e** (*e*), **i** (*ie*), **o** (*o*) en **u** (*oe*). Deze vijf klinkers hebben ieder hun eigen klank; voor andere klanken maakt het Spaans gebruik van klinkercombinaties.

De letter a

De Spaanse **a** kent geen lange en korte variant zoals de Nederlandse **a** in *kat* en *kaart*, maar zit daar precies tussenin. De Spaanse **a** is open, zoals in *kaart*, maar kort, zoals in *kat*. We schrijven de uitspraak van de **a** als *a*.

Hieronder staan een paar voorbeelden om mee te oefenen. Zorg ervoor dat je de **a** in alle woorden en op alle posities op dezelfde manier uitspreekt: kort en open.

- **plato** (*pla-to*) (bord)
- **mapa** (*ma-pa*) (landkaart)
- **cama** (*ka-ma*) (bed)

De letter e

Ook de letter **e** zit tussen de Nederlandse korte en lange varianten in: het is de klank van *weet*, maar dan kort uitgesproken als in *wet*. Oefen met de volgende voorbeelden:

- **beso** (*be-so*) (kus)
- **pelo** (*pe-lo*) (haar)
- **seco** (*se-ko*) (droog)

De letter i

De Spaanse klinker **i** wordt uitgesproken als de **ie** in *fiets*. In de uitspraak wordt hij weergegeven met *ie*. Een paar voorbeelden:

- **irritar** (*ie-Rie-tar*) (irriteren)
- **piña** (*pie-nja*) (ananas)
- **pintar** (*pien-tar*) (schilderen)

De letter o

De uitspraak van **o** houdt het midden tussen de Nederlandse korte **o** in *bos* en de lange **o** in *boos*. We schrijven de uitspraak van deze klinker als *o*. Oefen met de volgende woorden:

- **coco** (*ko-ko*) (kokosnoot)
- **olor** (*o-lor*) (geur)
- **pasaporte** (*pa-sa-por-te*) (paspoort)
- **obispo** (*o-bies-po*) (bisschop)

De letter u

De vijfde en laatste Spaanse klinker is de **u** en je spreekt hem uit als de **oe** in *hoed.* In de uitspraak wordt hij weergegeven als *oe.* Als de **u** voor een andere klinker staat, klinkt hij als een Surinaamse of Engelse *w*, zoals in *swing.* In de uitspraak wordt dit weergegeven met een *w.* Hierna vind je enkele voorbeelden met de **u**:

- **cuñado** (*koe-nja-do*) (zwager)
- **fruta** (*froe-ta*) (fruit, vrucht)
- **tú** (*toe*) (jij)
- **puerta** (*pwer-ta*) (deur)
- **suave** (*swa-ve*) (zacht)

Twee klanken klinken samen: diptongos

Het Spaanse woord **diptongo** (*diep-ton-gho*) komt uit het Grieks en is samengesteld uit 'di' (twee) en 'thoggos' (klank of stem). In het Nederlands zeggen we 'diftong' of 'tweeklank'. Een diptongo is een combinatie van twee klinkers die samen, in één lettergreep, worden uitgesproken. Zo worden in het woord **patio** (binnenplaats) de **i** en de **o** als één lettergreep uitgesproken: *pa-tjo.*

PAS OP

Een diptongo bestaat altijd uit een **i** of een **u** met een andere klinker, die ervoor of erna kan staan. De klemtoon ligt hierbij op deze ander klinker (de **a**, de **e** of de **o**). Ook de **i** en de **u** kunnen samen een diptongo vormen, in dit geval ligt de klemtoon op de laatste letter van de twee (later in dit hoofdstuk vertellen we meer over de klemtoon). In de uitspraak worden **diptongos** als één lettergreep weergegeven. Oefen met de volgende combinaties en let erop dat je ze als één lettergreep uitspreekt:

- **aire** (*ai-re*) (lucht)
- **Alemania** (*a-le-ma-nja*) (Duitsland)
- **ciudad** (*thjoe-dad*) (stad)
- **fuego** (*fwe-gho*) (vuur)
- **piojo** (*pjo-cho*) (luis)
- **diez** (*djeth*) (tien)

- **deuda** (*dew-da*) (schuld)
- **ruido** (*Rwi-do*) (lawaai)

Als op een van de klinkers in de **diptongo** een accent geschreven staat, wordt hij gescheiden in twee klanken (ook de accenten komen verderop in dit hoofdstuk aan bod). De klinker met het accent krijgt dan de klemtoon. Bijvoorbeeld:

- **policía** (*po-lie-thie-a*) (politie)
- **país** (*pa-ies*) (land)

Onthoud goed dat in een **diptongo** altijd een **u** of een **i** zit! Een combinatie van de letters **a**, **e** of **o** vormt geen **diptongo** en wordt altijd gescheiden in twee lettergrepen uitgesproken:

- **correo** (*co-Re-o*) (post)
- **feo** (*fe-o*) (lelijk)
- **Bilbao** (*biel-ba-o*) (stad in het Noordoosten van Spanje)

Uitspraak en klemtoon

In een Spaans woord is er altijd één lettergreep waarop de klemtoon valt. De klemtoon is de nadruk waarmee je een bepaalde lettergreep uitspreekt. Er is één lettergreep die meer nadruk krijgt dan de andere. Maar welke lettergreep moet je kiezen? Bij eenlettergrepige woorden is dat makkelijk, maar zodra het er meer worden, kun je in een beklemmende situatie terechtkomen.

Op zoek naar de klemtoon

In je moedertaal hoef je niet na te denken over de klemtoon; je kunt er zelfs grapjes mee uithalen. Bij een vreemde taal, Spaans in dit geval, ligt dat anders. Gelukkig is de plaats van de klemtoon in een Spaans woord eenvoudig te achterhalen. Wanneer er *geen* geschreven klemtoon is, heb je twee mogelijkheden:

- De klemtoon valt op de *vóórlaatste* lettergreep als het woord eindigt op een klinker, een **n** of een **s**. Enkele voorbeelden zijn:
  - **camas** (*ka-mas*) (bedden)
  - **mariposas** (*ma-rie-po-sas*) (vlinders)
  - **pollo** (*po-jo*) (kip)
- De klemtoon valt op de *laatste* lettergreep wanneer het woord eindigt op een medeklinker die niet een **n** of **s** is. Bekijk deze voorbeelden:
  - **cantar** (*kan-tar*) (zingen)
  - **feliz** (*fe-lieth*) (gelukkig)

Als een woord *niet* volgens deze regels beklemtoond is, dan kun je aan het klemtoonteken (´) zien waar je de klemtoon moet leggen.

Op zoek naar beklemtoonde klinkers

PAS OP

Het goede van een klemtoonteken is dat je alleen maar naar het woord hoeft te kijken om te weten waar de klemtoon moet komen.

Het klemtoonteken heeft geen invloed op de uitspraak van de klinker; het geeft alleen maar de plaats van de klemtoon aan.

Hierna volgen enkele voorbeelden van woorden met een klemtoonteken:

- **balcón** (*bal-kon*) (balkon)
- **carácter** (*ka-rak-ter*) (karakter)
- **fotógrafo** (*fo-to-ghra-fo*) (fotograaf)
- **pájaro** (*pa-cha-ro*) (vogel)

Het klemtoonteken in een tweeklank

Als een van de klinkers in een tweeklank een klemtoonteken heeft, krijgt die klinker de nadruk. Bekijk deze voorbeelden eens:

- **¡Adiós!** (*a-djos*) (Daag!)
- **¡Buenos días!** (*bwe-nos die-as*) (goedemorgen!)

- **¿Decía?** (*de-thia*) (U zei?)
- **tía** (*tie-a*) (tante)

¡Extra leesteken!

Heb je zojuist het bijzondere leesteken opgemerkt bij **¡Adiós!**, **¡Buenos días!** en **¿Decía?**? Het Spaans geeft de aard (of toon) van een zin zowel aan het begin als aan het einde ervan aan. Een vraagzin begint daarom met een omgekeerd vraagteken, en een uitroep met een omgekeerd uitroepteken.

PAS OP

Voorzover wij weten, is het Spaans de enige taal die deze omgekeerde leestekens gebruikt. Handig is het wel, want je weet nu voordat je aan de zin begint hoe je je stem moet laten klinken.

Dit leesteken is het geschreven equivalent van de gebaren of gelaatsuitdrukkingen die we al pratend gebruiken. Probeer je dat eens voor te stellen bij de volgende voorbeelden:

- **¿Dónde está?** (*don-de es-ta*) (Waar is dat?)
- **¡Qué maravilla!** (*ke ma-ra-bie-ja*) (Wat prachtig!)

Enkele basisuitdrukkingen

De volgende uitdrukkingen kunnen je goed van pas komen als je niet een-twee-drie op het juiste woord kunt komen:

- **¡Olé!** (*o-le*) (Mooi!, Geweldig!, Ga door!) Spaanser kan het bijna niet. Dit wordt vaak geroepen bij een stierengevecht.
- **¿De veras?** (*de be-ras*) (Echt waar?) Dit zinnetje wijst op een milde vorm van ongeloof.
- **¡No me digas!** (*no me die-ghas*) (Je meent het!) Ook hiermee laat je wat van je ongeloof zien.

Beluister voor de uitspraak van de verschillende letters de eerste track op de website. Luister eerst een paar keer en probeer dan de letters en de woorden na te zeggen.

Track 1

a	a	agua	(*a-ghwa*)	water
b	be	boca	(*bo-ka*)	mond
c	the	cerveza	(*ther-be-tha*)	bier
	k	carta	(*kar-ta*)	brief
ch	the a-stjse	chico	(*tsjie-ko*)	jongen, klein
d	de	dinero	(*die-ne-ro*)	geld
e	e	este	(*es-te*)	deze, dit
f	efe	fresa	(*fre-sa*)	aardbei
g	che	gente	(*chen-te*)	mensen
	gh	gato	(*gha-to*)	kat
h	a-tsje	hermano	(*er-ma-no*)	broer
i	i	isla	(*ies-la*)	eiland
j	cho-ta	jamón	(*cha-mon*)	ham
k	ka	kilo	(*kie-lo*)	kilo
l	e-le	lana	(*la-na*)	wol
ll	e-je	lluvia	(*joe-bja*)	regen
m	e-me	mucho	(*moe-tsjo*)	veel
n	e-ne	nariz	(*na-rieth*)	neus
ñ	e-nje	año	(*a-njo*)	jaar
o	o	otro	(*o-tro*)	ander
p	pe	paloma	(*pa-lo-ma*)	duif
q	koe	quien	(*kjen*)	wie
r	e-re	ratón	(*Ra-ton*)	muis
rr	do-ble e-Re	perro	(*pe-Ro*)	hond
s	e-se	sol	(*sol*)	zon
t	te	tío	(*tie-o*)	oom
u	oe	uva	(*oe-ba*)	druif
v	oe-be	viento	(*bjen-to*)	wind
w	oe-be do-ble	windsurf	(*wiend-soerf*)	windsurfing

x	e-kies	examen	(*e-ksa-men*)	examen
y	ie ghrje-ga	yo	(*jo*)	ik
z	the-ta	zapato	(*tha-pa-to*)	schoen

Spelen met de taal

Zoek bij de Spaanse letters de Nederlandse klanken. Trek een lijntje van de Spaanse letter naar de Nederlandse klank en geef een Spaans woord waarin die klank voorkomt.

Spaanse letters	*Nederlandse klank*	*Spaans woord*
ll	nj	
j	k	
q	ch	
i	j	
ch	ie	
ñ	tsj	

De antwoorden vind je in bijlage D, achter in het boek.